

YİKOB'LARIN KURUMSAL KAPASİTELERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

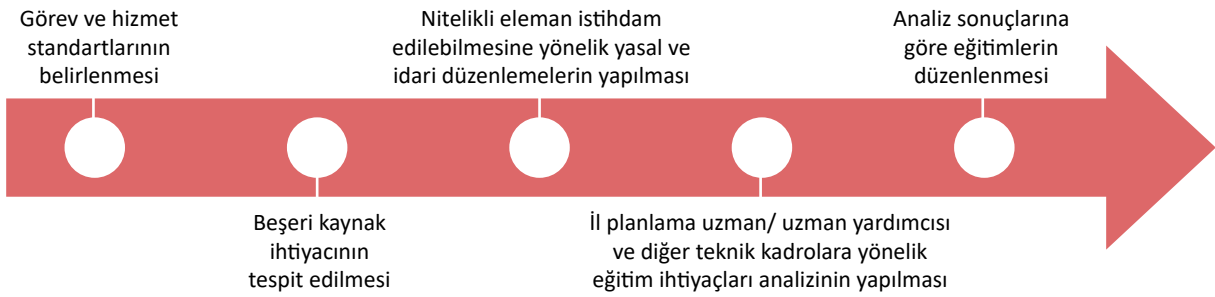
Uğur KARAGÖZ
İl Planlama Uzmanı
Strateji Geliştirme
Başkanlığı

YİKOB'lar
büyükşehirlerde
yerel düzeydeki
kamu
yatırımlarının
etkin bir şekilde
izlenmesi ve
kurumlar arası
koordinasyonun
yönetilmesi adına
geniş yetki ve
sorumluluğa sahip
yapılanmalardır.

Bilindiği gibi yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları (YİKOB), 06/12/2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile oluşturulmuştur. Söz konusu Kanunun yürürlük maddesinde YİKOB'ların fiilen kurulması, yapılacak ilk mahalli idareler genel seçimleri (Mart 2014) olarak belirlenmiştir. Böylece 30 büyükşehirde kurulan YİKOB'ların yapılına yönelik yaklaşık 1,5 yıllık bir geçiş süreci öngörülmüştür. 6360 sayılı Kanun ile herhangi bir özel bütçeye sahip olmayan YİKOB'lar, 01/09/2016 tarihli ve 29818 sayılı (2. Mükerrer) Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 674 sayılı KHK ile kamu tüzel kişiliğine haiz ve özel bütçeli bir yapı haline gelmiş olsalar dahi kurumsal yapılanmaları her büyükşehirde aynı gelişim düzeyinde olmuştur.

Bununla birlikte aslında birer yerel yönetim birimi olmalarına rağmen yönetim biçimleri ve hizmet alanları diğer yerel yönetim birimleri ile karşılaştırıldığında merkezi idarenin uzantısı görünümüyle alışlagelmiş yerel yönetimlerden farklı bir yapıya sahip YİKOB'lar için ilk kapasite geliştirme imkânı bir eylem planı ile sunulmuştur. 10.Kalkınma Planı/Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı Eylem Planının 17. Eylemi ile İçişleri Bakanlığına YİKOB'ların görev ve hizmetlerine ilişkin standartların belirlenmesi sorumluluğu verilmiştir. Söz konusu eylem maddesi, "Yerelde Kapasite, Yönetişim ve Katılımcılığın Geliştirilmesi" bileşeninin *merkezi idarenin taşra teşkilatında ve mahalli idarelerde yeterli sayı ve nitelikte personel istihdamının desteklenmesi, beşeri kaynak yönetiminin güçlendirilmesi politikası* başlığı altında yer almıştır. Böylelikle YİKOB'ların aynı standartta hizmet sunmalarına yönelik bir irade ortaya koyulmuş ve kapasite geliştirmeleri yolunda önemli bir sorumluluk İçişleri Bakanlığına verilmiştir.

17 Numaralı Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının görev ve hizmetlerine ilişkin standartlar belirlenecektir.	İçişleri Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, TODAİE	Ocak 2015-Aralık 2017	Hizmet Envanteri Yönetim Sistemi (HEYS) ve Hizmet Standartları Yönetim Sistemi (HSYS) çalışmaları dikkate alınarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının görev ve hizmetlerine ilişkin standartlar belirlenecektir. Beşeri kaynak ihtiyacı tespit edilecektir. Birimlerde nitelikli eleman istihdam edilebilmesine yönelik gerekli yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır. İl Planlama Uzman ve Uzman Yardımcısı kadroları ile diğer teknik kadrolara yönelik eğitim ihtiyaçları analizi gerçekleştirilecektir. Analiz sonuçlarına göre eğitimler düzenlenecektir.

Tablodan da anlaşılacağı üzere söz konusu eylem ile yapılması planlanan işler şunlar olmuştur:

Bu eylem maddesi ile ilgili olarak yayımlanan raporda şu hususlar belirtilmiştir.¹

Başbakanlık bünyesinde söz konusu eylem kapsamında yapılan çalışmaların detaylı ve grafikler halinde sunulduğu rapor sonrasındaki döneme bakıldığında YİKOB'ların kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik başka herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu nedenle her bir YİKOB kendi imkanları doğrultusunda yapılanma sürecine gitmiş ve mevzuatta sınırları belirlenmiş kapsamlı görevlerini yerine getirebilmek amacıyla başta personel temini olmak üzere diğer ihtiyaçlarını da belli bir standart olmaksızın karşılamak durumunda kalmıştır.

6360 Sayılı Kanun'da YİKOB'lara verilen ve aşağıda yer alan görevler incelendiğinde kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesinin ne derece önemli olduğu net olarak anlaşılmaktadır.

- İl düzeyinde yatırımların izlenmesi ve denetlenmesi
- Bizzat yatırım kararı alınması ve bu yatırımların yürütülmesi
- İl düzeyindeki her türlü yardım faaliyetlerinin denetlenmesi

1 <http://www.igb.gov.tr/Kutuphane/18%20NM%20SONUC%20RAPORU.pdf>

- Kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların yürütecekleri faaliyetlerin stratejik plan ve performans programlarına uygunluğuna ilişkin olarak ilgili olduğu Bakanlığa ve Başbakanlığa gönderilecek raporun hazırlanması
- Tüzel kişiliği kaldırılacak olan il özel idarelerinin büyükşehir belediyelerine devredilmeyen görevlerinin yürütülmesi
- Acil çağrı merkezleri işlerinin yerine getirilmesi
- Afet ve yardım işlerinin yapılması
- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanuna göre verilen I (a) grubu maden ruhsatı ile 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununa göre verilen jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ruhsatına ilişkin işlemlerin yürütülmesi
- 3213 sayılı Kanuna göre maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin işlemlerin yapılması

10. Kalkınma Planı/Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı Eylem Planı ardından YİKOB'lar için herhangi bir üst politika belgesinde söz konusu başkanlıkların kurumsal kapasitelerini güçlendirmek adına başka bir planlama yapılmadığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve ihale aşamasına gelmiş bulunan bir projeden² ayrıca bahsetmekte fayda vardır.

IPA II³ kapsamında hazırlan "Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının Kapasitelerinin Güçlendirilmesi Projesi" incelendiğinde projenin

2 temel amaç üzerine hazırlandığı, net ve hedefe uygun aktivite adımlarının belirlendiği görülmektedir.

YİKOB'ların kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi

YİKOB'lar ile ilgili kurumlar arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun geliştirilmesi

AB katkısı %90 olan ve 2.700.000 € gibi büyük bir bütçeye sahip projenin amacı, büyükşehirlerde kamu yatırımlarının daha hızlı, düşük maliyetli ve etkin sunulması için bu alanda faaliyet gösteren kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması ile Türkiye ve Avrupa Birliği mevzuatına uygun olarak yönetim kapasitesinin artırılması olarak belirlenmiştir. Ayrıca proje kapsamında belirlenen aktiviteler şunlardır:⁴

- Personel ihtiyaç analizi
- Eğitim ihtiyaç analizi
- Süreç ve iş analizi
- Uygulama rehberi hazırlanması
- Bir yazılım oluşturulması ve iş akışlarının elektronik ortama aktarılması
- Mevzuat değişikliği önerisi hazırlanması
- Kapasite geliştirme kapsamında çalıştaylar ve bilgilendirme toplantılarının yapılması
- Kapasite geliştirme, AB tarafından proje ve programların kalitesi için önemli bir faktör olmakla birlikte ülkelerde bu amaçla oluşturulan projelerde yardım etkinliğinin artırılması için kilit unsur olarak kabul edilmektedir.⁵ Bu açıdan bakıldığında YİKOB'lar için hazırlanan söz konusu projenin uygulama aşaması daha da önem kazanmaktadır. Özellikle yazılım

ve iş akışları ile ilgili aktivitelerin başarılı bir şekilde tamamlanmasının yerel düzeyde yatırımların etkili takibi ve koordinasyonu için önemli olduğu görülmektedir.

Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı Eylem Planı incelendiğinde YİKOB'lar için hazırlanan projenin Planın aşağıda yer alan hedeflerine de katkı sağlayacağı açıktır.⁶

Yerel hizmet sunumunda verimliliğin artırılması

- Hedef grubundaki idare ve kuruluşların insan kaynakları yönetimi strateji ve uygulamalarının güçlendirilmesi
- Hedef grubundaki idare ve kuruluşların proje yönetimi kapasitelerinin artırılması
- Yerel düzeyde politika oluşturma ve uygulama süreçlerine meslek örgütleri de dâhil olmak üzere STK'ların ve üniversitelerin katkısının artırılması

YİKOB'lar büyükşehirlerde yerel düzeydeki kamu yatırımlarının etkin bir şekilde izlenmesi ve kurumlar arası koordinasyonun yönetilmesi adına geniş yetki ve sorumluluğa sahip yapılanmalardır. Türkiye'ye özgü bu yerel yönetim birimlerinin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi bağlamında; YİKOB'lar ve valilikler için teknik ve sosyal bölümleri içeren yatırım uzmanlığı/yatırım planlama uzmanlığı benzeri kariyer uzmanlığının getirilmesi, iş akışlarının dijitalize edildiği sistemlerin kurulması, etkili işbirliği ve koordinasyon mekanizmalarının geliştirilmesi, diğer yatırımcı kuruluşların da kapasite gelişimlerine olumlu etkide bulunacaktır. Özellikle bahsedilen rapor ve AB Projesi gibi çalışmaların üzerinde daha fazla durulması, yaygınlaştırılması/artırılması ve uygulamaya alınması yeni hükümet sisteminin ilerleyen sürecinde büyük önem kazanacaktır.

2 http://www.cfcu.gov.tr/tr/search-tenders?field_tender_status%5B%5D=7&field_tender_ref_no=&search_api_views_fulltext=

3 Annual Action Programme for Turkey for the year 2014 under the Instrument for Pre-accession Assistance

4 http://www.cfcu.gov.tr/sites/default/files/tenderfiles/contract_notice_17.pdf

5 https://ec.europa.eu/europeaid/capacity-development_en

6 http://odop.kalkinma.gov.tr/dokumanlar/23Yerelde_Kurumsal_Kapasitenin_Guclendirilmesi_Programi.pdf